

Medezeggenschap bij pensioen
en het pensioenakkoord

René van Dongen, partner TriVu

28-10-2021

Agenda

1. Wat is medezeggenschap en de rol van de medezeggenschap
2. Pensioenakkoord: rigoureuze wijziging pensioenregelingen
3. Tijdslijnen pensioenfondsen, verzekeraars en PPI's
4. Medezeggenschap en het pensioenakkoord
5. Tips voor de medezeggenschap

Wat is medezeggenschap?

Medezeggenschap is het uitoefenen van invloed door in georganiseerde en wettelijk vastgelegde vorm deel te nemen aan beraadslaging over onderwerpen die te maken hebben met de organisatie waarbij de medezeggenschap betrokken is.

OR en medezeggenschap

Wanneer Uitgangspunten:

- Medezeggenschap volgt zeggenschap van de werkgever.
- Geen zeggenschap van werkgever op de regeling? Dan ook geen instemming. Bijvoorbeeld als een CAO of een Bedrijfstakpensioenregeling (Bpf regeling) van toepassing is. Dan zijn de sociale partners aan zet.

Waarover Uitgangspunten:

1. De inhoud van de pensioenregeling. Voorgenomen besluit tot vaststelling, wijziging of intrekking van regeling op grond van een "pensioenovereenkomst". De wet spreekt over een pensioenovereenkomst ongeacht waar de regeling is ondergebracht (uitzondering bij CAO of Bpf).
2. De keuze van de pensioenuitvoerder (ook buiten NL).

BO en VO en medezeggenschap

Het Verantwoordingsorgaan (VO) en het Belanghebbendenorgaan zijn een soort OR binnen het pensioenfonds met vergelijkbare adviesrechten en instemmingsrechten richting het bestuur van het pensioenfonds.

VO

- Het (paritair) bestuur legt verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan (VO) over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd.
- Het verantwoordingsorgaan heeft tot taak een oordeel geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid en over de beleidskeuzes voor de toekomst.
- Adviesrecht bij o.a. waardeoverdracht, het sluiten wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst en liquidatie pensioenfonds.

BO

- Alleen bij een onafhankelijk bestuur of een onafhankelijk gemengd bestuur.
- Taak: Het bestuur desgevraagd of uit eigen beweging adviseren over aangelegenheden die het pensioenfonds betreffen.
- Verantwoordingstaken: een oordeel geven over het handelen van het bestuur, het uitgevoerde beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst.
- Adviesrecht o.a. bij het sluiten wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst en goedkeuringsrecht bij waardeoverdracht en liquidatie pensioenfonds.

Gaat meer over de uitvoering...

Pensioenakkoord:

Pensioenregelingen gaan op 01-01-23 rigoureuus wijzigen!

Fundamentele verandering pensioenregelingen

1. De uitkeringsovereenkomst (middelloon/eindloon) bestaat straks niet meer. We hebben straks alleen nog premieovereenkomsten (beschikbare premieregelingen);
2. Een voor iedereen gelijke premie; jongeren gaan meer opbouwen dan ouderen. Transitieprobleem vraag om compensatie;
3. Pensioenaanspraken zijn niet meer gegarandeerd, maar voorwaardelijk

Ter info:

4. *Nabestaandenpensioen wordt aangepast*
5. *10% afkoop pensioenkapitaal op pensioendatum*
6. *Begrenzing fiscaal kader op maximale premie (vereenvoudiging)*
7. *Verskillende staffels belastingdienst voor beschikbare premie gaan verdwijnen; daarvoor 1 staffel*

Alleen nog premieovereenkomsten

Soorten pensioenovereenkomsten nu

Nu 3 soorten pensioenovereenkomsten

- Uitkeringsovereenkomst: Dit is een pensioenregeling waarbij je weet hoeveel pensioenuitkering je krijgt zoals de middelloonregeling en de eindloonregeling;
- Kapitaalovereenkomst: Dit is een pensioenregeling waarbij afspraken zijn gemaakt over de hoogte van het kapitaal waarmee je een pensioenuitkering aankoopt als je met pensioen gaat. Komen weinig voor.
- Premieovereenkomst, zoals de beschikbare premieregeling.

Soorten pensioenovereenkomsten straks

Nog maar één soort overeenkomst; de 'premieovereenkomst'

Uit het pensioenakkoord blijkt dat er alleen nog maar pensioen opgebouwd mag worden in een 'premieovereenkomst'.

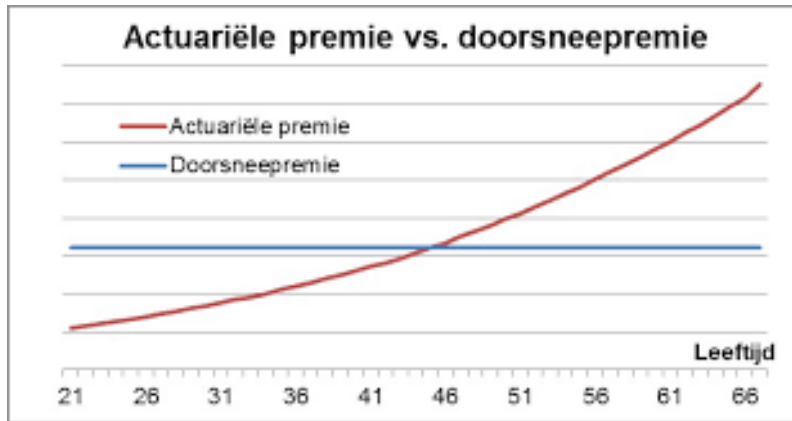
Nu 3 soorten pensioenovereenkomsten

- Uitkeringsovereenkomst dit is een pensioenregeling waarbij je weet hoeveel pensioenuitkering je krijgt zoals de eindloonregeling en de eindloonsregeling;
- Kapitaalovereenkomsten; Dit is een pensioenregeling waarbij afspraken zijn gemaakt over de hoogte van het kapitaal waarmee je een pensioenuitkering aankoopt als je met pensioen gaat. Komen weinig voor.
- Premieovereenkomsten, zoals de beschikbare premieregeling.
  - ✓ Premie kapitaalovereenkomst (verzekeraar)
  - ✓ Premie uitkeringsovereenkomst (verzekeraar)
  - ✓ Flexibele premieregeling
  - ✓ Solidaire premieregeling

Een voor iedereen gelijke premie

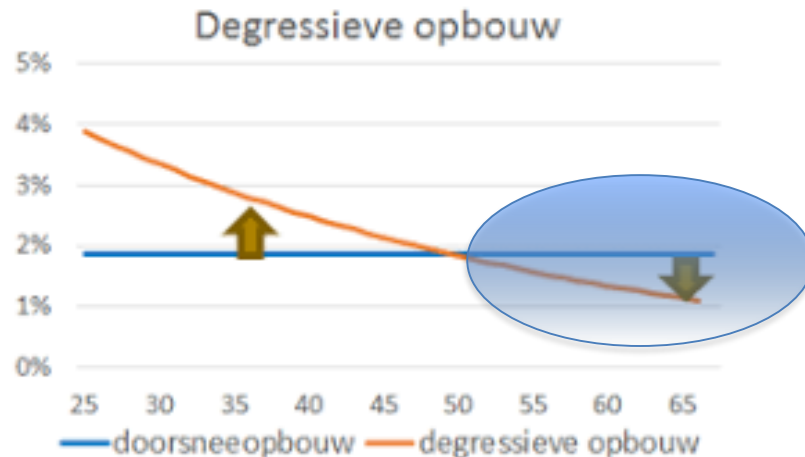
Van gelijke opbouw naar gelijke premie

Transitieprobleem

Pensioenfonds met een middelloon uitkeringsregeling:

Deelnemers krijgen momenteel een gelijke opbouw ongeacht de leeftijd tegen dezelfde premie (doorsneepremie) terwijl de werkelijke (actuariële) premie leeftijdsafhankelijk is. Jongeren financieren ouderen. Dit is niet houdbaar.

Degressieve opbouw

De doorsnee premie wordt los gelaten. Daarvoor in de plaats komt een gelijke premie tegen een leeftijdsafhankelijke "prijs". Daardoor bouwt een jongere meer en een oudere minder op. Daardoor recht op compensatie.

Compensatie

- Door afschaffing doorsneepremie (voor iedereen gelijke premie) gaan jongeren meer opbouwen dan ouderen. Met name 45-plussers zou dit kunnen raken.
- Oplossing: “adequate” compensatie (tekst pensioenakkoord).

Pensioenregeling bij een pensioenfonds

- Volgens doorrekeningen van het CPB en van de Pensioenfederatie is het negatieve effect van afschaffing doorsneesystematiek ongeveer gelijk aan het positieve effect van de afschaffing buffer-eisen. Daarnaast instrument van extra premie gedurende 10 jaar (max tot 2037).
- In dat geval zou een verdere compensatie niet nodig zijn.

Pensioenregeling bij een verzekeraar of PPI (overgangsregeling als compensatie)

Verzekeraars PPI's hebben geen mogelijkheden voor compensatie. Wetsvoorstel is daarom aangepast. Voor deze situaties is een overgangsregeling gekomen waardoor de pensioenopbouw in de middelloon en beschikbare premieregeling (voorlopig) kan blijven bestaan.

Hoe ziet de overgangsregeling er in hoofdlijnen uit?

Middelloodregeling (progressieve premie)

- Een voor 01-01-23 verzekerde middelloodregeling kan gebruik maken van het overgangsrecht.
- Werkgevers en werknemers met een dergelijke regeling hebben dus tot uiterlijk 1 januari 2027 de tijd om de regeling aan te passen.
- Na 01-01-27 definitief einde middelloodregeling.

Beschikbare premieregeling (tegen leeftijdsafhankelijke/progressieve premie)

- Een voor 01-01-23 bestaande beschikbare premieregeling (ongeacht de uitvoerder) kan gebruik maken van het overgangsrecht.
- Voor alle deelnemers aan zo'n beschikbare premieregeling die toetreden tot de regeling tot 01-01-2027 geldt dat ze gebruik mogen blijven maken van een leeftijdsafhankelijke staffel premie.
- Voor nieuwe deelnemers na 01-01-2027 geldt een vlakke premie.

LET OP: Indien nieuwe regeling na 2023 dan voor iedereen vlakke staffel!

Van pensioenuitkering naar pensioenverwachting

- Met de veranderingen in het nieuwe pensioenstelsel ligt het accent in het nieuwe pensioenstelsel minder op zekerheid.
- In het nieuwe pensioenstelsel is sprake van een pensioenverwachting in plaats van een pensioenuitkering. Dat betekent in de praktijk dat de hoogte van de beschikbare premie vaststaat, maar de hoogte van de exacte pensioenuitkering niet.
- Premie wordt bij pensioenfondsen dekkend op grond van de nieuwe rekenregels. Pensioenen gaan meer meebewegen met de economie. Gaat het goed bij het pensioenfonds dan kan (sneller) geïndexeerd worden maar ook kan er sneller gekort worden.
- Pensioenfondsen moeten de keuze maken uit een pensioencontract met meer of minder solidariteit (delen van risico's)

Pensioenfonds heeft keuze uit 2 contracten

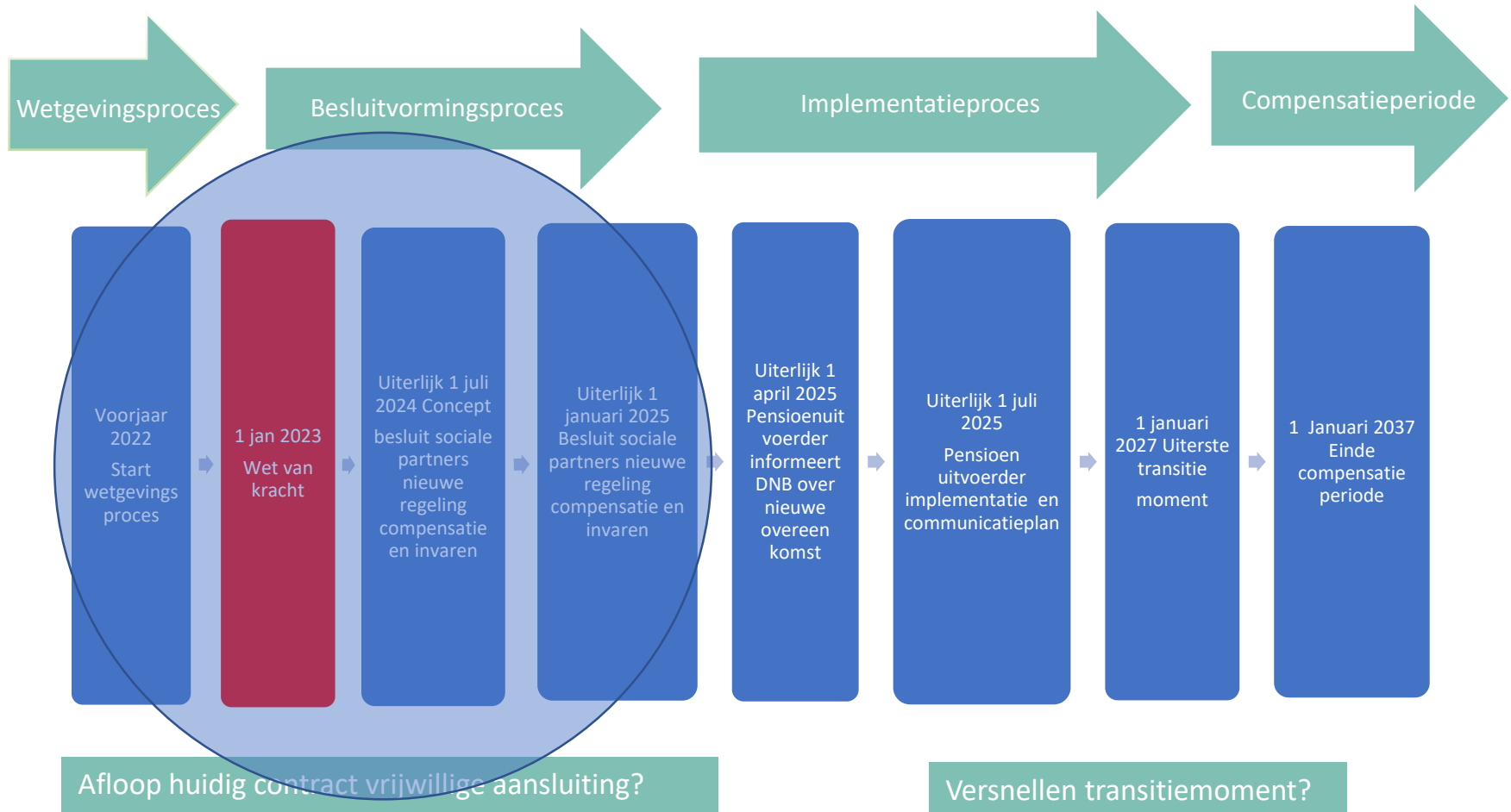
Pensioenfondsen moeten (ook) overstappen naar een premieregeling. Pensioenfondsen hebben de keuze uit twee contracten:

1. Flexibele premieregeling (voorheen verbeterde premieregeling):
  - Premie regeling met beperkte risicodeling
  - *Lijkt op de huidige beschikbare premieregeling*
2. De solidaire premieregeling (voorheen het nieuwe contract):
  - Premie regeling met uitgebreide risicodeling
  - *Lijkt op de huidige beschikbare premieregelingen waarbij je met een beschikbare premie een middelloon pensioen aankoopt*

Tijdslijnen pensioenfondsen, verzekeraars en PPI's

Tijdslijn arbeidsvoorwaardelijk overleg pensioenfondsen 2020 – 2037

Afloop huidig contract vrijwillige aansluiting?

Versnellen transitie moment?

Ter info: middelloonregeling bij een APF of vrijwillige aansluiting bij een Bpf

Is er sprake van een middelloonregeling bij een algemeen pensioenfonds (APF) of middelloonregeling bij een bedrijfstakpensioenfonds op basis van vrijwillige aansluiting (Bpf), dan kan de werkgever niet achterover leunen. Dan zal een eventuele aanpassing van de middelloonregeling vanuit de sociale partners van het pensioenfonds moeten komen (keuze uit het nieuw contract of verbeterde premieregeling). **Maar is de keuze voor 01-01-2023 al helder?**

Als de werkgever gebruik wil blijven maken van de overgangsregeling voor beschikbare premieregeling dan moet hij voor 2023 (huidige ingangsdatum overgangsregeling) schakelen om gebruik te kunnen maken van de overgangsregeling.

Let op: toekomst fonds speelt ook een rol (recentelijk Opf Atradius keuze naar DC)

Tijdslijn verzekeraars en PPI's overgangsregeling 2020 - 2037

Vragen:

- Wat voor regeling hebben we?
- Wanneer expireert de huidige uitvoerings-overeenkomst
- Wat zijn de alternatieven?
- Gebruik overgangsregeling?
- Biedt mijn uitvoerder de regeling straks nog aan?

Middelloodregeling expireert?

Loopt door tot maximaal 01-01-2027. Uiterlijk 31-12-2026 omzetten naar beschikbare premie of nieuwe regeling tegen vlakke premie

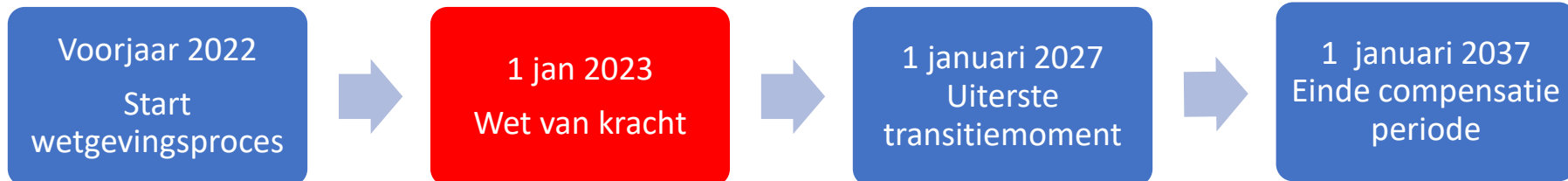
Beschikbare premie regeling expireert?

Loopt ook door ook na 2027 voor deelnemers in regeling tot 01-01-2027. Voortzetten of vlakke premie?

N.B.: na 01-01-2027 nog 1 staffel art. 38q Wet LB 1964; zorg dat regeling bij wijziging "past". Een significante wijziging kan leiden tot verlies van overgangsregime!

Vragen:

- Twee regelingen of
- Overstap naar vlakke premie voor iedereen

Medezeggenschap en het pensioenakkoord

Medezeggenschap en het pensioenakkoord

In het pensioenakkoord wordt veel gewicht toegekend aan medezeggenschap

- OR behoudt de bestaande instemmingsrechten en ontvangt instemmingsrecht op het transitieplan (wijziging pensioenovereenkomst/ wijze omgaan opgebouwde pensioenrechten).

Bij pensioenfondsen:

- Bij een vrijwillige aansluiting APF, Bpf of een Opf gaat de OR over de inhoud van de regeling tenzij er een vakbond bij betrokken is.
- Transitieplan vormt basis afspraken richting pensioenfonds waaronder invaren. (= overdragen van pensioenrechten en pensioenaanspraken huidige regime naar nieuw regime).
- Rol voor VO en BO (verplicht advies- resp. instemmingsrecht) bij invaren. Letten op verdeling pensioenvermogen na waardeoverdracht = inzet van vermogen voor het compensatiedepot en/of de initiële vulling van de solidariteitsreserve).
- Hoorrecht transitieplan verenigingen gepensioneerden en gewezen deelnemers.
- De formele opdrachtaanvaarding en - bevestiging komt achteraan in het transitietraject. Dit bevat het geheel aan afspraken over de toekomstige en opgebouwde pensioenen (inclusief invaren en compensatie) en de uitvoering daarvan.

Waar moet de OR op letten?

Voor bestaand personeel	Voor nieuw personeel	Is de keuze 2027 proof?
Overstappen op een gestaffelde premieregeling (uiterlijk 2022)	Gestaffelde premie	Nee , want voor nieuwe werknemers moet er per 2027 alsnog een vlakke premie worden ingevoerd
	Vlakke premie	Ja , want voor bestaande werknemers mag de gestaffelde premie vanaf 2027 blijven bestaan
Overstappen op een premieregeling met vlakke premie	Vlakke premie	Ja , want iedereen ontvangt vanaf 2027 een vlakke premie
Middelloon handhaven (uiterlijk tot 2027)	Middelloon	Nee , voor alle deelnemers moet in 2027 alsnog een vlakke premie worden ingevoerd
	Vlakke premie	Nee , voor de werknemers met middelloon moet in 2027 alsnog een vlakke premie worden ingevoerd

Verwachting voor verzekeraars:

- *(Tijdelijke) handhaving progressieve premies of overstap flexibele premieovereenkomst vlakke premie (evt. premie uitkeringsovereenkomst- of premie kapitaalovereenkomst).*
- *Uitvoering solidaire premieovereenkomst onwaarschijnlijk door verplichte solidariteitsreserve*

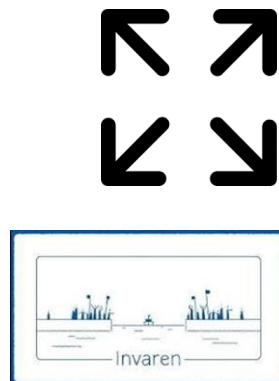
OR: Wat gebeurt er met opgebouwd en op te bouwen pensioen bij uitvoering middelloon door verzekeraar?

Tips voor de medezeggenschap

Waar moet de medezeggenschap op letten?

- Overgang naar een gelijkwaardig pensioen alternatief
- De medezeggenschap wordt uitgebreid.
- Rol medezeggenschap bij het invaren
- Gedragen medezeggenschap
- Medezeggenschap: Maak een tijdsplanning
- Wanneer compensatie vragen en hoe krijg je dat voor elkaar?
- Hoe stelt een OR een risicohouding vast?
- Het belang van goede communicatie
- Rol OR bij een APF of vrijwillig Bpf: extra alert!

Over de medezeggenschap van de ondernemingsraad en het pensioenakkoord hebben we een artikel geschreven:

Medezeggenschap bij het pensioenakkoord: een moeilijke puzzel!

Het pensioenakkoord heeft verstrekkende gevolgen. Bijna alle pensioenregelingen moeten worden gewijzigd. Daarbij bestaat de wens om bestaande pensioenrechten en -aanspraken in te varen (interne waardeoverdracht). Wie heeft daar nu zeggenschap over? Hoe is de medezeggenschap bij deze twee punten (wijzigen van de pensioenovereenkomst en invaren van de pensioenaanspraken) geregeld? Eerst wordt de bestaande medezeggenschap behandeld, daarna de medezeggenschap op basis van de conceptwet Wet toekomst pensioenen (WTP), waarmee het pensioenakkoord wordt uitgewerkt.

■ DE PENSIOENOVEREENKOMST WIJZIGEN

Rol van de OR

Medezeggenschap is het recht van werknemers om invloed uit te oefenen op het bestuur van een onderneming of instelling. De rechten van de ondernemingsraad (OR) zijn verankerd in de Wet op de ondernemingsraden (WOR). Op basis van de WOR heeft de OR een instemmingsrecht bij het wijzigen van pensioenregelingen. De WTP verplicht werkgevers om de pensioenregeling te wijzigen. Werk aan de winkel dus voor de OR.

Toetsende medezeggenschap

Er is sprake van een toetsende medezeggenschap wat inhoudt dat er eerst een besluit wordt genomen, wat dan vervolgens aan de medezeggenschap wordt voorgelegd. Met andere woorden: de medezeggenschap volgt de zeggenschap van werkgever.

René van Dongen en Roel Veugelers

R. van Dongen is pensioencounselant en partner bij TriVu en mr. R.J.G. Veugelers is advocaat en mediator bij Biom Veugelers Zuiderman Advocaten.

In 1950 was er al een WOR, die grote bedrijven verplichtte werknemers te horen over het (personeels)beleid. De rechten en rol van de OR hebben zich in de loop van de tijd ontwikkeld. Zo is per 1 oktober 2016 de WOR gewijzigd en is in de WOR vastgelegd in welke gevallen de OR instemmingsrecht heeft bij de vaststelling, wijziging of intrekking van een pensioenregeling. De regel daarbij is "ja, tenzij". De OR heeft geen zeggenschap als de regeling is ondergebracht bij een verplicht bedrijfstakpensioenfonds of is vastgelegd in een cao. Dan zijn de vakhonden aan zet.

De WTP verplicht werkgevers om de pensioenregeling aan te passen aan de nieuwe wetgeving. Werk aan de winkel dus voor ondernemingsraden

Als de werkgever niet gebonden is aan afspraken door sociale partners (cao) moet de werkgever zijn beslissing voorleggen aan de OR. Door de wetswijziging in 2016 is bevestigd dat de OR instemmingsrecht heeft op de inhoud van de pensioenregeling. Het instemmingsrecht strekt zich naast de inhoud van de pensioenregeling ook uit over het besluit waar de pensioenregeling wordt ondergebracht. Daarnaast kunnen er onderdelen in de uitvoeringsovereenkomst zijn die de kwaliteit van de pensioenovereenkomst bepalen die vallen onder het instemmingsrecht van de OR.

Zeggenschap van de deelnemer

De OR heeft dus medezeggenschap bij het wijzigen van de pensioenovereenkomst. Wie heeft er

Vragen

TriVu online

Contactgegevens

René van Dongen

mr. R.J. van Dongen

M 0615397732

E rene.van.dongen@trivu.nl